

Zamek w Nowym Wiśniczu

zamek Kmitów i Lubomirskich

Autor Gabriela Mucha

Bastionowy zamek magnacki Kmitów i Lubomirskich. Jedno z najcenniejszych w Polsce dzieł wczesnobarokowej architektury rezydencjonalno-obronnej. To największy po Wawelu zamek w Małopolsce. Wzniesiony na zalesionym wzgórzu, nad rzeką Leksandrówką, przez Jana Kmitę starostę sieradzkiego, ruskiego i krakowskiego, w 2 połowie XIV wieku.

Budowę kontynuowano przez następne 200 lat. Korpus zamku zbudowano na planie czworoboku , z wewnętrznymi dziedzińcami. Zwieńczono go czterema basztami w narożach. Rezydencja pozostała w posiadaniu Kmitów, aż do śmierci potomka Jana, Piotra Kmitę w 1553r.(wojewody krakowskiego 1536- 1553 r.). Od 1553r. zamkiem władali Barzowie i Stadniccy.

W 1593r. Posiadłość kupił Sebastian Lubomirski.
Wraz z zamkiem przygarnął herb Kmitów.

Herb Kmitów

Jego syn Stanisław podjął się rozbudowy Rezydencji. Otoczona została fortyfikacjami bastionowymi z bramą wjazdową, w formie łuku tryumfalnego.

Stanisław Lubomirski

Zamek stał się , jedną z najokazalszych rezydencji obronnych Rzeczypospolitej. Niemało pracy włożono również w zamkowe wnętrza, ozdabiając je licznymi detalami architektonicznymi, oraz pięknymi meblami i obrazami artystów takich jak Tycjan, Rafaelo czy Durer.

Fresk na zamku w Wiśniczu

Uwagę przykuwa, pięknie zdobiony sufit w komnacie Plafonowej, oraz ogromna sala balowa, z której można wyjść na króźganki, podziwiając piękny widok rozciągający się na okolicę.

Sala Plafonowa

sala balowa

króžganki

Jedną z większych ciekawostek, jest sala akustyczna, wykorzystywana jako miejsce spowiedzi. To dość specyficzny pokój, ponieważ w przeciwległym kącie można usłyszeć rozmowę prowadzoną nawet szeptem.

W zamku znajdował się również teatr.

W roku 1655, w czasie potopu szwedzkiego, miasto zostało zajęte przez agresora, a zamek poddano bez walki. Rok później został odbity przez jazdę pułkownika Wojniłłowicza. Jednakże, szwedzi zdołali w tym czasie rozgrabić i zniszczyć znaczną część majątku Lubomirskich.

Pomimo prowadzonych prac, zamek nie został w pełni odrestaurowany. W połowie XVIII w. przeszedł na własność Sanguszków, a potem Potockich i Zamoyskich.

W 1831r. Nowy Wiśnicz zniszczył ogromny pożar, który strawił również zamek. Po tym nieszczęściu pozostał on ruiną , i mimo iż należał do Zamoyskich, niszczał.

W 1901r. rezydencję kupiło
Zjednoczenie Rodowe Lubomirskich.
Podjęto prace remontowe, jednak
niestety przerwała je II wojna
światowa, i zajęcie miasta przez Rosjan.

Po zakończeniu wojny, własność rodowa Lubomirskich została upaństwowiona. Prace wznowiono dopiero w 1949r. W pełni odrestaurowano zamkowe mury, oraz przywrócono obecny wygląd. Lubomirscy podjęli w roku 1991 starania o odzyskanie dawnego majątku, lecz sprawa ta nie znalazła jeszcze zakończenia, ponieważ Sąd Okręgowy w Tarnowie podtrzymał orzeczenie Sądu Rejonowego, uznając, że Skarb Państwa nabył prawa własności zamku w Wiśniczu, przez zasiedzenie. Tak więc, na chwilę obecną zamek pozostaje własnością gminy Nowy Wiśnicz, i administrowany jest przez Muzeum Ziemi Wiśnickiej.

Do dziś rezydencja przyciąga turystów, i jest jedną z większych atrakcji regionu.

foto: Albin Marciniak